

Selmeczbányai Híradó.

SELMECZ- ÉS BÉLABÁNYA SZAB. KIR. VÁROS HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt. — Fél évre 2 frt. — Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 krajczár.

Az egyes számok kaphatók Joerges Á. özv. és Fia könyvkereskedésében, továbbá a Deák Ferencz-utczában Stark Miksa dohánytözsdejében, az Ezüst-utczában Tusch Gusztáv czukratszátaban, a Fő-téren Ochtendung Ignác dohánytözsdejében, a Szent-háromság-téren Gutireund Samu dohánytözsdejében.

Ugyanezen elárúsító helyeken lapunk részére hirdetések is felvesszünk szabott árszabásunk szerint.

Kiadók:

Főszerkesztő: VÖRÖS FERENCZ

Felölős szerkesztő: SZTANCSAY MIKLÓS.

A lapot illető szellemi közlemény, valamint az anyagi rész is a kiadóhivatalra címzendő.

Hivatalos hirdetések díja:

100 szóig 2 frt, ezentul minden megkezdett 100 szónál 1 frttal több.

Magánhirdetések hirdetési díja:

Egy 3-szor hasábozott garmondsor vagy ennek térmértékeért 5 kr; másodsori hirdetésnél 10 %, harmadsori hirdetésnél 20 %, többszöri hirdetésnél 30 % árkedvezmény.

Nyilttér soronként 15 kr. — Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.

Hirdetések a kiadóhivatalhoz címzendők. Hirdetés és nyilttéri díjak előre fizetendők. — Kéziratok nem adatnak vissza. —

Megjelenik minden hétfőn este.

A bányászati műegyetem kérdéséhez.

A bányászokra nézve a selmeczbányai akadémiának műegyetemmé való fejlesztése nem csupán igen nevezetes kérdés, de e kérdésnek szüntelen napirenden tartása és minden téren való megvitatása egyik legkiválóbb kötelességünk.

Az előre törekvés, a haladás minden egyének dicséretre méltó tulajdona. Az egyének tömörülése, bizonyos célra való egyesülése alkotja a társadalmat. A társadalom pedig folytonos fejlődésben van. A mindennapi élet felzárkózott egyes kérdéseket, a melyek a társadalom sajátjaivá, ideáljaivá lesznek s azok megvalósítására kifejti teljes erejét, hogy eszméit általánosokká téve, azok keretébe illessze szervezetét.

A világon semmi se marad, egy folytonos, fokozatos fejlődés processusa folyik ugy a természet műhelyében, mint a társadalmat alkotó emberiségben.

Békés korszakunk különösen kötelességévé tévé minden egyének, minden társadalmi osztálynak, hogy önmaga sorsát intézzé, a saját körében felmerülő jelszavakat napi rendre kitűzze és azokért kitartóan, lelkesen küzdjön.

Ha figyelmünk tárgyává tesszük a mai modern társadalmat tapasztalni fogjuk, hogy ma az osztály elkülönzés oly domináló, amely alig áll mögötte a középkor kaszt rendszerének. Hiszen ma a munkásoktól kezdve föl a legmagasabb társadalmi osztályokig, éppen ugy megvan a lépcsőzet, a nagy elkülönítő osztály, mint annak előtte s ehhez járul a nagy osztályoknak külön-külön pályakör szerinti csoportosulása vagy egyletekre való oszlása.

Ezen egyletek mindenike pedig lázas tevékenységet fejt ki körének erősítésére, emelésére.

A bányászok köre előtt nagyfontosságú kérdések feküsznek és várakoznak a megoldásra.

Tudvalevő dolog, hogy bányatörvényünk avult. Erről a kérdéstről már annyit irtak és tanácskoztak, hogy europai nevezetességű kérdéseket is kisebb fáradsággal lehetett volna elintézni. Tudjuk, ismerjük, valljuk mindnyájan a szükségességét, de ezen mi keveset segíthetünk, mert a törvényalkotás a képviselő ház hivatala, ott meg keveset tudnak rólunk.

Különös helyzet a bányamérnökök helyzete a kik czimzetes mérnökök és hivatalos körükben azt a functiót is teljesítik és még sem azok, mert a törvény szerint szorosán vett mérnöki állásokra nem nevezhetők ki.

Szomorú tény az, hogy e minősítés nincs szabályozva. Bányaművezető, igazgató lehet ez országban bárki a külföldi ágenstől kezdve az utolsó bányamunkásig. S kaczagva nézheti az egész bányász tudományt és különösen azt a hosszú pályát végző fiatalságot, a mikor ime kis szerencsével itt jobban lehet boldogulni, mint tudományval. Számtalan példánk van erre.

A magyar tőke félelme a bányavállalatoktól nem kevésbé hátrányunk, mert a zedelgéseknek kevés helyen van oly tág tere, mint nálunk.

Magyartalanságunk se valami rokonszenves tény, különösen a napi lapok előtt.

A legnagyobb bajok egyike azonban az, hogy a bányászati tudományok legfőbb, hivatott képviselője, terjesztője, a bányász intelligens osztály nevelője, ma is csak akadémiák, az országban alig ismert és méltatott tudományos intézetek.

Nem külsőség, nem a társadalmi elkülönzés és osztályfennhéjázás fejlesztése az, a mikor hivatkozunk arra, hogy sem kerete, se tudományos köre, se a szükséges előtanulmány és még kevésbé a hosszú pályán nem engedheti azt, hogy ez az intézet akadémiák maradjon, a mikor ma a kereskedelmi akadémiák, állatorvosi akadémiák oly lényegesen különböznek a selmeczi akadémiától.

De e lényeges különbséget csak mi tudjuk, míg a nagy közönség igen nagy része mit sem tud róla. Ez azonban a legkisebb indok, tán külsőség, hiúság, ha nem fogadjuk el az ambíciókat, mert elvégre művelt embertől jogosan megkövetelhetjük, hogy hazája néhány felső tudományos intézetét ismerje. A fő baj azonban az, hogy az akadémiák nem egyenrangú az egyetemmel s a ki a technikai pályára lép és ezt a selmeczi akadémián végzi, tényleg az életben mindenütt hátrányban van a műegyetemet végzettekkel szemben. Holott ugyanannyi idő alatt és ugyanolyan fáradsággal tanult s nem kevésbé kész mérnök, mint a másik. Ez a tényállítás!

Dr. Wekerle a bányász kongresszuson kárhözhatta a központosító törekvést. Igazságot hirdet, csak hogy nem szabad felednünk, hogy a központosító törekvés felülről jött és a létért való küzdelemben mindnyájan oda törekszenek, a hol inkább vesznek figyelembe, hiszen a ki közel van a tűzhöz jobban melegszik, régi igazság. Gyujtsanak többfelé tüzetet s bizonyára a tolongás is megszűnik.

Erre nézve legyen szabad az akadémiák tanárok példájára hivatkozni, a miért is elnézésekért kérem, hogy látszólag saját ügyökről felhatalmazás nélkül irok. Ezt teszem azonban azért, mert ők a bányászokéi, az ő ügyük közös mindnyájunké, ők avattak e pályakör harszosaivá, ők a mi tudományos legfelsőbb fórumunk s ilyen formán közügy a miről értekezem.

Elismert tény az, hogy akadémiánk kitűnő tanárokkal, kitűnő szakférfiakkal rendelkezik, a kik a bányatechnikai tudományt europai nivón kultiválják. Irodalmi munkálkodásuk olyan, hogy azt csak dicsérettel és lelkesedéssel lehet említeni. Technikai művet, magyar nyelven kiadni, nem keveset dolog s mégis mindenik tanár büszkén mutathat, büszkén hivatkozhatik irodalmi sikereire. Ha párhuzamot vonnánk a műegyetemi tanárok és a selmeczi akad. tanárok irodalmi munkálkodása között, az arányt véve figyelembe, semmi tekintetben sem állanak azok mögött. S mégis hol az elismerés? Hány jeles, tudós hírből álló tanárunk van és mégis a tudományos akadémiák halhatatlanjainak sorában ugyan hányval találkozunk közülök? Míg ellenben a műegyetem és a tudomány egyetemen feltűnő jelesebb erők első nyilvános szereplésük alkalmával is helyet találnak ott.

Korántsem akarok ezzel a tudományos képzettségre nézve különbségeket akár az egyik akár a másik részre feltüntetni, de oly uttorok mint pl. Cséti Ottó, a bánya-földmérnök, Herrmann Emil az eröműtan terén stb. éppen oly tudósok a mi körünkben, mint a jogorvos, bölesészet tudományok terén — apostrophálni mi senkit sem óhajtok — a tudományos akadémiában bennlevők.

De hát oka ennek az, hogy a központ a vidékről nem igen vesz tudományt. Bizonyos felsőség szól a fővárosból, ha vidékiekkel szóba ereszkedik. Nem is tudja elképzelni, hogy tudományt, műveltséget, világismeretet lehet a

vidéken lakónak szerezni, s talán még alaposabbat, mert életöket tisztán az ideális célnak szentelhetik, miután mentek a főváros izgalmaiktól, szemfényvesztő, külsőségeknek dolgozó köreitől.

Az intéző körök kell hogy megszüntessék azt a visszás distingválást: fővárosi egyetem — vidéki akadémiák; egyetemi fővárosi tanár — akadémiák tanár egy és ugyanazon pályakörben.

S így van ez minden téren, bizony sokszor látjuk azt az ostoba bánásmódot, a melyben vidéki részestül és ezért van a központi törekvés, mert azt hisszük, hogy így könnyebb lesz a figyelmet felkölteni, így könnyebb lesz egyetemtől kivinni, a miért most ivekre memorandumozunk és gyűlésezünk, — eredmény nélkül.

S ezeket látva, tudva, nem lehet elismerés nélkül hagyni azt az önzetlen, azt a buzgó munkálkodást, a melyben ez igazán europai hírre érdemes tudós tanárok, szűkebb körünkben kifejtjenek.

Akár tehát a hivatalos előmenetelt, akár a társadalmi positiót és akár a minősítést véve, határozottan előnyben részesül a fővárosi, a központnál levő, a vidékivel szemben.

Bányamérnök ma más pályán, mint a bányászati nem érvényesülhet s ámbár teljes technikai kiképzést nyer s a pályakör maga is annyira technikai, hogy ezt vitatni fölösleges, mégis más téren csak második sorban jöhet figyelembe s élet pályája minden képessége mellett is idő előtt befejeződött, ha eredeti talajáról leszorult.

Pedig hát lássuk csak hogy is állunk.

A jelenlegi akadémiák végzett hallgatói egyedül csak az államra számíthatnak, mert a magányosok semmiféle tekintetben sincsenek kötve az iránt, hogy kit és hogyan alkalmazzanak. Az állam üzeméi meg nem elég terjedelmesek arra, hogy egyes végzett egyének állást biztosítsanak. Korlátolt számban hallgatókat nem vehet fel, érdekében áll, ha már a berendezés meg van — hiszen ennek előtte az egész Osztrák-Magyar birodalom számára képezte a bányamérnöki kart — hogy minél látogatottabb legyen. Mivel biztosítja tehát a nagyobb számot ha pl. tíz éven keresztül évenként csak 20--25 egyén nyer oklevelet?

Történetesen most az egyes bányavállalatok alkalmaztak egyeseket, elég kedvező feltételekkel, de ha a szám betelik s a külföldi concurrentia és a minősítés hiányos volta megmarad, elkerülhetetlenül be áll az az idő, hogy a kétségbeesett existenciáknak már amugyis ijesztő nagy száma ezen a téren is tápanyagot nyer.

Nem is kell messzire mennünk vissza, a közelmúltban is sanyarú pályán volt a bányászati, még ingyen szolgálatba se kellett a folyamodó s mi lesz most, ha ez újra beáll?

Ha ma a kormány a bányászati tudományok számára felső tanintézetet nyitna, valószínű, hogy az egyetemi színvonalon álló intézet lenne, de minthogy jó 100 évvel ezelőtt történt az alapítás, nehezen alakul át, a fiatalabb intézetek megnőnek, most a czimét vették el s ma-holnap egyik-másik rangban is elhagyja.

Pedig hát mibe is kerülne az egész rangemelés? Fejlett, nagyszabású intézet, palotákkal, gyönyörű gyűjteményekkel ellátva, a tudományos anyag csaknem oly terjedelmes, mint az egyetemi, tanári kara képzett, teljesen hivatott arra, hogy amit most csak akadémiák szín-

